

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ И СОЦИАЛЬНЫХ НАУК
Кафедра психологии**

ТРЕПЕЩЁНОК
Анна Павловна

**ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНЫХ РЕПРЕЗЕНТАЦИЙ УЧИТЕЛЯ У
ШКОЛЬНИКОВ СРЕДНЕГО И СТАРШЕГО ВОЗРАСТА**

Реферат дипломной работы

Научный руководитель:
кандидат психологических
наук, доцент
Ксенда О.Г.

Минск, 2017

РЕФЕРАТ ДИПЛОМНОЙ РАБОТЫ

Объем дипломной работы составляет 102 страницы, 7 приложений, 10 рисунков, 7 таблиц и 34 использованных источника.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: СОЦИАЛЬНАЯ РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ, СЛОВЕСНЫЙ ПОРТРЕТ, ОБРАЗ УЧИТЕЛЯ, ОСОБЕННОСТИ ПРЕДСТАВЛЕНИЯ, ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ СПОСОБНОСТИ.

Объект исследования – социальные репрезентации. Предмет исследования – особенности социальных репрезентаций учителя у школьников среднего и старшего возраста. Цель – охарактеризовать особенности социальных репрезентаций учителя у школьников среднего и старшего возраста.

Важность данного исследования заключается в своевременном изучении представлений детей об учителе, что вполне может разрушить сложившийся негативный стереотип о нем, путем изучения формирования субъективных образов, идеалов более или менее совпадающих с реальностью, на основе ожиданий и предшествующего опыта. Образ учителя это своего рода образ реального и идеального профессионала, который связан с образом конкретного человека или людей, с набором определенных профессионально значимых качеств.

В проекте дается характеристика особенностей социальных репрезентаций учителя у школьников среднего и старшего возраста, обусловленных возрастными характеристиками. Использование рисуночного теста и составление словесного портрета показало, что школьники среднего и старшего возраста представляют образ учителя (как женщины, так и мужчины) как позитивный образ. Выяснилось, что школьники среднего возраста еще приближены к младшим школьникам, поэтому образ учителя для них в какой-то мере сохранил свою авторитетность, так же видят необходимость в проявлении заботы и поддержки к ним. Также выяснилось, что школьники старшего возраста ориентированы на представление себя в будущем, поэтому они выделяют, в первую очередь, подготовленность учителя в предлагаемых знаниях ученикам, чтобы после окончания школы иметь «весомый» багаж за плечами.

Научная новизна исследования заключается в формировании модели социальных репрезентаций учителя учащимися; в систематизации факторов, определяющих эффективность их формирования, учитывая возрастные особенности развития школьников среднего и старшего возраста и психологические основы формирования у них социальных репрезентаций.

Применение статистической обработки эмпирического материала показало достоверность выявленных особенностей.

РЭФЕРАТ ДЫПЛОМНАЙ РАБОТЫ

Аб'ём дыпломнай работы складае 102 старонкі, 7 прыкладанняў, 10 малюнкаў, 7 табліц і 34 выкарыстаных крыніц.

КЛЮЧАВЫЯ СЛОВЫ: САЦЫЯЛЬНЫЯ РЭПРЭЗЕНТАЦЫІ, СЛАВЕСНЫ ПАРТРЭТ, ВОБРАЗ НАСТАЎНІКА, АСАБЛІВАСЦІ ПРАДСТАЎЛЕННЯ, ПЕДАГАГІЧНЫЯ ЗДОЛЬНАСЦІ.

Аб'ект даследавання – сацыяльныя рэпрэзентацыі. Прадмет даследавання – асаблівасці сацыяльных рэпрэзентацый настаўніка ў школьнікаў сярэдняга і старэйшага ўзросту. Мэта – ахарактарызаваць асаблівасці сацыяльных рэпрэзентацый настаўніка ў школьнікаў сярэдняга і старэйшага ўзросту.

Важнасць дадзенага даследавання заключаецца ў своечасовым вывучэнні ўяўленняў дзяцей пра настаўніка, што цалкам можа рассяць негатыўныя стэрэатыпы які існуюць пра яго, шляхам вывучэння фарміравання суб'ектыўных вобразаў, ідэалаў, якія супадаюць з рэальнасцю, на аснове працыванняў і папярэдняга вопыту. Вобраз настаўніка гэта свайго роду вобраз рэальнага і ідэальнага прафесіянала, які звязаны з вобразам канкрэтнага чалавека ці людзей, з наборам пэўных прафесійна значных якасцей.

У праекце даецца характарыстыка асаблівасцяў сацыяльнай рэпрэзентацыі настаўніка ў школьнікаў сярэдняга і старэйшага ўзросту, абумоўленых узроставымі характарыстыкамі. Выкарыстанне рысуначнага тэсту і складання славеснага партрэта паказала, што школьнікі сярэдняга і старэйшага ўзросту ўяўляюць вобраз настаўніка (як жанчыны, так і мужчыны) як пазітыўны. Высветлілася, што школьнікі сярэдняга ўзросту яшчэ набліжаны да малодшых школьнікаў, таму вобраз настаўніка для іх у нейкай меры захаваў сваю аўтарытэтнасць, бачаць неабходнасць у праяве клопату і падтрымкі да іх. Гэтак жа высветлілася, што школьнікі старэйшага ўзросту арыентаваны на прадстаўленне сябе ў будучыні, таму, у першую чаргу, яны вылучаюць падрыхтаванасць настаўніка ў прапанаваных ведах вучням, каб пасля заканчэння школы мець «важкі» багаж за плячыма.

Навуковая навізна даследавання заключаецца ў фарміраванні мадэлі сацыяльных рэпрэзентацый настаўніка навучэнцамі; у сістэматызацыі фактараў, якія вызначаюць эфектыўнасць іх фарміравання і ўлічваюць узроставыя асаблівасці развіцця школьнікаў сярэдняга і старэйшага ўзросту і псіхалагічныя асновы фарміравання ў іх сацыяльных рэпрэзентацый.

Прымяненне статыстычнай апрацоўкі эмпірычнага матэрыялу паказала дакладнасць выяўленых асаблівасцяў.

GRADUATE THESIS SUMMARY

This thesis consists of 102 pages and includes 7 Appendixes, 10 pictures, 7 tables and 34 sources.

KEYWORDS: SOCIAL REPRESENTATION, DESCRIPTION, IMAGE OF THE TEACHER, FEATURES OF THE REPRESENTATION, PEDAGOGICAL ABILITIES.

The object of research is the social representation. The research subject is the features of teachers' social representation at the students of secondary and high school. The goal is to characterize the features of teachers' social representation at the students of secondary and high school.

The importance of this research consists in timely studying of the teachers' image seen by children that can break down the developed negative stereotype about the teacher, by studying of forming of the subjective images, ideals which are more or less matching reality on the basis of expectations and prior experience. The image of the teacher is some kind of image of the real and ideal professional which is connected with the image of the specific person or people, with a set of certain professionally significant qualities.

The project gives the characteristic of features of teachers' social representation of the students of secondary and high school, caused by age characteristics. Using the pictorial test and creation of verbal descriptions showed that students of secondary and high school represent an image of the teacher (both the woman, and the man) as a positive. It became clear that secondary school pupils are still closer to pupils in junior school that is why the image of the teacher to some extent kept the authority for them also they see the necessity for care manifestation and support to them. Also, it became clear that students in high school are oriented to self-representation in the future, therefore they mark out, first of all, teachers' qualification in the offered knowledge to pupils that after graduation from school they have "substantive" baggage behind their shoulders.

The novelty of a research consists in forming of the model of social representations of the teacher by pupils; in systematization of the factors determining the efficiency of their forming, considering age features of development of students in the secondary and high school and psychological bases of forming social representations in their minds.

Using statistical processing of empirical material showed the reliability of the revealed features.